

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/178/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4214207731
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dagmar Podhorcová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4214207731.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dagmar Podhorcovej a sudkýň JUDr. Marty Polyákovej a JUDr. Ingrid Doležajovej, v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s.r.o., so sídlom Praha - Nové Město, Politických vězňů 1272/21, Česká republika, IČO: 26 429 705, zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Grösslingova 4, 36 864 421, v mene ktorej vykonáva advokáciu ako konateľ a advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., proti odporkyni: P. P., bytom H., F. XXX/X, o zaplatenie zmenkovej sumy 201 eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Komárno zo 16. februára 2016, č. k. 6C/97/2014-30, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

Odporkyni **n e p r i z n á v a** náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa a odporkyni náhradu trov konania nepriznal. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ sa podaným návrhom domáhal voči odporkyni zaplatenia zmenkovej sumy 201 eur so zmenkovým úrokom vo výške 0,25 % denne zo sumy 201 eur od 26. 12. 2010 do zaplatenia, 6% ročného úroku zo zmenkovej sumy 201 eur od 11. 03. 2011 do zaplatenia, zmenkovej odmeny a náhrady trov konania. Návrh odôvodnil skutočnosťou, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila odporkyňa dňa 20. 01. 2010 na zmenkovú sumu. Do textu zmenky bol poňatý záväzok odporkyne zaplatiť za zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa zmenkovú sumu 201 eur spolu s 0,25% denným úrokom od 26. 12. 2010 do zaplatenia. Za miesto splatenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Indosovaná zmenka je vistazmenkou s doložkou "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia" a indosant predložil zmenku na zaplatenie, pričom vystaviteľka doposiaľ zmenkovú sumu nezaplatila. Rozhodnutie odôvodnil čl. 2 ods. 1, čl. 3 ods. 1, čl. 5 nariadenia č. 861/2007, § 3 ods. 1, § 34, § 39 Občianskeho zákonníka, § 6 zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, § 265 Obchodného zákonníka, § 79 ods. 3 a 4, § 372y Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj ako „OSP“), čl. I § 5 ods. 1, 2, 3, § 11 ods. 1 a 3, § 12 ods. 1, § 13 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17 ods. 2, § 20 ods. 1 a 2, § 48 ods. 1, § 75 zák. č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového v znení neskorších predpisov a uviedol, že dňa 20. 01. 2010 uzatvorila spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., s odporkyňou písomnú úverovú zmluvu č. 408500062, ktorou veriteľ - PohotovostĚ s.r.o. poskytol úver vo výške 200 eur odporkyni ako fyzickej osobe. Odporkyňa sa zaviazala tento úver splatiť v 12 mesačnými splátkami po 33 eur počnúc dňom 21. 02. 2010. V zmluve nie je uvedený úrok, je uvedený len poplatok vo výške 196 eur, ktorý nie je konkretizovaný a v zmluve nie je uvedené ani RPMN, ani priemerná hodnota RPMN. Odporkyňa dňa 20. 01. 2010 vystavila vlastnú zmenku, obsahom ktorej je jej záväzok zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad spoločnosti POHOTOVOSTĚ s.r.o. sumu 201 euro a zmenkový úrok 0,25% denne od 26. 12. 2010. Predmetná zmenka bola odporkyňou vystavená ako vistazmenka a bola opatrená doložkami „bez protestu“ a „na

platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“, pričom za miesto platenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Z rubovej strany zmenky vyplýva, že spoločnosť POHOTOVOSŤ, s.r.o. indosovala zmenku na rad navrhovateľa. Listina má znaky vzorového tlačiva, do ktorého boli rukou vpísané údaje: dátum a miesto vystavenia, identifikačné údaje vystaviteľa, jeho podpis. Zmenková suma vyjadrená číslom aj slovami a dátum začiatku úročenia zmenkového úroku sú v listine uvedené odlišným tlačným písmom ako zvyšok vzorového tlačiva. Súd prvého stupňa zisťoval, či predložená zmenka je platná a či z nej pre vystaviteľa mohla vzniknúť povinnosť, ktorá zakladá uplatnené právo navrhovateľa. Dôvodil, že obsahom dohody o vystavení biankozmenky je určenie vyplňovacieho práva t. j. dohoda o tom, ktoré chýbajúce náležitosti zmenky sa majú doplniť a za akých podmienok resp. určujúcich skutočností. Vznik vyplňovacieho práva na základe iných právnych skutočností než zmluvy je pojmovo vylúčený. Vyplňovacie právo podlieha všeobecnej právnej úprave obsiahnutej v OZ ktorý je pre zmenkové právo lex generalis. Zo znenia § 10 ZZŠ vyplýva, že vyplňovacie oprávnenie musí byť predmetom dohody a až uzavretím dohody o vyplňovacom oprávnení toto právo relevantne vzniká. Vzhľadom na vyššie uvedené mal za to, že o platnej dohode o vyplňovacom práve možno hovoriť iba v tom prípade ak takáto dohoda spĺňa a všetky náležitosti právneho úkonu podľa §-u 37 ods. 1 OZ (právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný). Dohoda pôvodného veriteľa a dlžníka o vyplnení zmenky je uvedená v VÚP pôvodného veriteľa a to v bode 14, v ktorom sa uvádza: „Na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky (ďalej ako vystaviteľ) vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi (ďalej aj ako remitent) vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Ručiteľ je z takto vystavenej zmenky zaviazaný ako zmenkový ručiteľ. Zmluvné strany a ručiteľ sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplnení na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t. j. keď dlžník neuhradí časť 4 po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časť splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh.“ Bol toho názoru, že na základe tejto dohody nevzniklo platne vyplňovacie právo veriteľovi, pretože nebola určite dohodnuté, čo bude tvoriť zmenkovú sumu, či všetky nároky veriteľ vzniknuté voči dlžníkovi z tejto zmluvy, alebo všetky jeho nároky (ktoré môžu resp. mohli vzniknúť z iného právneho úkonu). Na základe týchto skutočností súd dospel k záveru, že ak veriteľovi nevzniklo platne vyplňovacie právo bez ktorého platná zmenka nemohla vzniknúť. Z neplatnej zmenky odporcovi nevznikla povinnosť navrhovateľovi zaplatiť predmetnú pohľadávku. Navyše podrobil dohodu o vyplnení zmenky podrobil aj súdnej kontrole z toho pohľadu, či toto zmluvné dojednanie nie je pre svoju neprijateľnosť neplatné. Dospel k záveru, že túto zmluvnú podmienku treba považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, pretože nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľkou, bola vopred spotrebiteľke navrhnutá dodávateľom a jej obsah preto spotrebiteľka žiadnym spôsobom nemohla ovplyvniť, pritom táto zmluvná podmienka spôsobuje značnú nerovnováhu a právach a povinnostiach zmluvných strán na škodu spotrebiteľky, ktorá v čase podpísania predmetnej zmluvy vôbec nemala vedomosti o dôsledkoch dohody o vyplnení zmenky (a dokonca ani o tom, čo vlastne zmenka je). Takéto konanie veriteľa považoval za nekalú obchodnú praktiku, ktorej v žiadnom prípade sa nemôže poskytnúť súdna ochrana, pretože je neplatná. Ďalej sa zaoberal aj tým, či veriteľ zmenku mohol prijať v súlade s ust. §-u 4 ods.6 zákona č. 258/2001 Z. z. Uvedené ustanovenie zákona stanovuje, že zmenková suma v čase vyplnenia je max. vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške max. 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. To potom znamená, zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. Je bezpochybné, že predmetná zmenka bola vyplnená v rozpore s týmto zákonným ustanovením, pretože ako zmenková suma je uvedená v nej celá úverová istina. Aj táto skutočnosť (okrem už z hora uvedených) mala podľa názoru súdu prvého stupňa za následok neplatnosť zmenky podľa §-u 39 OZ pre rozpor so zákonom. Vzhľadom na vyššie uvedené návrh ako nedôvodný zamietol v celom rozsahu. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na ust. § 142 ods. 1 OSP a v konaní úspešnej odporkyni náhradu trov konania nepriznal, pretože túto náhradu neuplatnila.

Rozsudok súdu prvého stupňa napadol v zákonnej lehote odvolaním navrhovateľ, domáhajúc sa jeho zmeny a vyhovenia návrhu. V dôvodoch svojho odvolania uviedol, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho

právneho posúdenia veci. Argumentoval, že súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa s úverovou zmluvou a ďalšími listinnými dôkazmi. Navrhovateľ a ani odporkyňa však takéto dokazovanie nenavrhli. Podľa § 120 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj ako „OSP“) dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávajúcou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdných účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Navrhovateľ predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorou, keďže táto spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zák. č. 191/1950 Sb., dokázal svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme obsahu zmenky zo strany odporkyne neboli námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci preto súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. V danom konaní súd svoj postup vôbec nezdôvodnil. Predpokladom vydania rozsudku v tomto konaní bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Odporkyňa mohla v zmysle čl. 5 ods. 3 a ods. 6 nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak však tak neurobila, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej nariadením. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu odporkyne a bez legitímneho podnetu na ťarchu navrhovateľa vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporkyne ako spotrebiteľa. Odporkyňa sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľovala, uplatnenú pohľadávku nerozporovala, svojím konaním ju prakticky uznala. Súd iniciatívne rozširoval okruh dotazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre neho dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu na uplatnenie pohľadávky. Súd nevykonal žiadne dokazovanie nad rámec navrhnutých dôkazov v prospech uplatnenej pohľadávky, teda neobjektívne podporil odporkyňu v tomto konaní. Súd navyše pri vydávaní rozhodnutia vychádzal z podľa neho nesporných skutočností. Za nesporné považoval to, že odporkyňa so spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o., uzatvorili zmluvu o úvere, ďalej, že zmenka, ktorá je predmetom tohto konania, je zabezpečovacou zmenkou a že odporkyňa uzatvorila zmluvu o úvere ako spotrebiteľ. Tieto nesporné skutočnosti však neboli tvrdením ani jedného z účastníkov konania. Súd tieto nesporné fakty vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Odporkyňa, ani navrhovateľ sa k týmto skutočnostiam nikdy nevyjadrili, preto neexistuje spôsob, akým by súd mohol dospieť k nespornosti týchto skutočností. Ak súd svoje rozhodnutie založil na týchto nesporných skutočnostiach, toto rozhodnutie je postihnuté vadou, ktorá má za následok jeho nesprávnosť. Prvostupňový súd dospeľ k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov práva Európskej únie. Navrhovateľ je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zák. 191/1950 Sb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu. Súd vec posudzoval, akoby išlo o bežný zmluvný záväzok, čo je neprípustné. Odporca vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť odporkyňa, tým menej tak môže činiť sám súd. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo 3/2008 zo dňa 22. októbra 2008. V danom prípade následkom bolo nesprávne rozhodnutie vo veci - súd porušil poučovaciu povinnosť súdu prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 OSP, súd porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, súd prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa nariadenia vykonané bez návrhu. Súd vyhodnotil zmenku ako vadnú zmenku, t.j. neplatný právny úkon. Uvedený záver súdu však vychádzal len z kauzálnych námietok, ktoré však nikto v konaní nevzniesol, ani nikto z účastníkov nepreukazoval. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné. Zmluvný vzťah medzi odporkyňou a remitentom je po indosovaní irelevantný. Navyše, navrhovateľovi nie je známy obsah údajného zmluvného záväzku. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 22. 08. 2002 sp. zn. 25Cdo 1839/2000. Vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť, nezávislosť zmenkového záväzku, nie je možné hovoriť o tom, že zmenka je zmenkou podľa Zákona spotrebných úveroch a že tomuto zákonu odporuje. Argumentoval, že zmenka uplatnená v tomto konaní má všetky zákonom predpísané náležitosti, a teda ide o platnú zmenku, teda jeho nárok je tak v celom rozsahu dôvodný. Namietal nesprávnu aplikáciu ust. § 79 ods. 3 a § 372y OSP, pretože tieto ustanovenia sa majú použiť len na občianske súdne konania a v predmetnej veci sa vedie Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Navyše dodal, že povinnosť vyplývajúcu z ust. § 79 ods. 3 OSP nemožno aplikovať na podania podané pred účinnosťou novely č. 438/2015 Z. z. Uzavrel, že si v konaní uplatňuje majetkové práva zo zmenky, nie z pohľadávky. Na záver uviedol, že samotný Zákon o spotrebných úveroch č. 258/2001 Z. z. pripúšťa, aby na zabezpečenie svojich

nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia. Z uvedeného vyplýva, že prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Zákonodarcu pripúšťal, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie v čase vystavenia, resp. by vylúčil vyplňovanie zo strany veriteľa. Z uvedeného preto vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemohla byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťala používanie blankozmieniek. Zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania.

Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadrila.

Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP), po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkom konania a v zákonom stanovenej lehote (§ 201, § 204 ods. 1 OSP), a že odvolanie spĺňa náležitosti § 205 a nasl. OSP preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a konanie, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 212 ods. 1, § 214 ods. 2 OSP) a s verejným vyhlásením rozsudku (§ 156 ods. 3 OSP) dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdiť.

Podľa § 219 ods. 1, 2 OSP, odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ustanovením § 219 ods. 2 OSP je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Uvedené ustanovenie zakotvuje koncepciu zjednodušeného rozhodnutia odvolacieho súdu. Ak má odvolací súd za to, že prvostupňový súd nielen vecne správne rozhodol, ale v odôvodnení sa správne argumentačne vypořiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením, nemusí vyhotovovať štandardné rozhodnutie podľa § 157 ods. 2 OSP, ale obmedzí sa len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvého stupňa, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvého stupňa. Odvolací súd musí odpovedať na podstatné a právne dôvody odvolania a nemôže sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie dôvody. Právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako neoddeliteľnej súčasť práva na spravodlivý súdny proces neznamená povinnosť súdu dať odpoveď na všetky argumenty účastníka, ale len na argumenty zásadného významu, t. j. pre vec rozhodujúce.

Podľa § 212 ods. 1 OSP odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný.

Odvolací súd po prejednaní veci dospel k záveru, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, správne zistil skutkový stav, vec správne posúdil po právnej stránke, preto napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 OSP). Odvolací súd sa plne stotožňuje s dôvodmi súdu prvého stupňa uvedenými v napadnutom rozsudku, na tieto poukazuje ako na správne, a preto ich nebude opakovať (§ 219 ods. 2 OSP). Na potvrdenie správnosti záverov súdu prvého stupňa a k námietkam uvedeným v odvolaní navrhovateľa odvolací súd uvádza, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je dostatočne odôvodnené a tým aj preskúmateľné.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd sumarizuje, že v súdnej veci predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na navrhovateľa sídliaceho v Českej republike, ktorý si svoje právo vyplývajúce zo zmenky uplatňuje pred súdom Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 861/2007, v ktorom sa navrhovateľ domáhal od odporkyne zaplataenia zmenkovej sumy 201 eur so zmenkovým úrokom vo výške 0,25 % denne zo sumy 201 eur od 26. 12. 2010 do zaplataenia, 6% ročného úroku zo zmenkovej sumy 201 eur od 11. 03. 2011 do zaplataenia, zmenkovej odmeny vo výške 1/3% zmenkovej sumy, teda 0,67 eura a náhrady trov konania. Podľa predloženého návrhu je navrhovateľ ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú

vystavila odporkyňa, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od zaplatenia“. Zmenka bola indosantom predložená na zaplatenie, lebo vystaviteľka zmenku doposiaľ neuhradila. Článok 4 nariadenia upravuje zjednodušený a v zásade písomný spôsob vedenia konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu s cieľom zjednodušenia prístupu k spravodlivosti.

Odvolačí súd dospel k záveru, že cieľom nariadenia nie je obmedziť súdy pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Znenie článku 4 nariadenia nemožno preto vykladať tak, že by na základe neho nemal súd k dispozícii iné dôkazné prostriedky než príslušné tlačivá a nemal by ani možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi. Z čl. 8 a 9 tohto nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offa prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi, ak nie je ustanovené inak, procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva z čl. 19 nariadenia.

Navrhovateľ sa v odvolaní zameral predovšetkým na zdôraznenie platnosti príslušnej zmenky a jeho námietky boli prejavom snahy o nepripustenie akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere. Odvolačí súd sa s argumentáciou navrhovateľa, spochybňujúcou postup súdu pri skúmaní kauzy pôvodného právneho vzťahu, ku ktorému predstavuje predmetná zmenka zabezpečenie a pri vykonávaní dôkazov, nestotožňuje. Súdny dvor EÚ totiž vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS (počnúc C-240-244/98, Oceano Grupo Editorial, C-243/08, Pannon GSM) vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offa, neskôr (C-137/08, VB Pénzügyi Lízing) dokonca vyslovil, že ich musí skúmať ex offa a (C-618/10, Banco Español de Crédito), že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takých prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom EÚ. Odvolačí súd z uvedených dôvodov považuje odvolanie žalobcu, podľa ktorého nariadenie samo o sebe predstavuje prekážku pre vykonanie ex offa súdnej kontroly zmluvných podmienok za nedôvodné.

Podľa § 17 Zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb. (ďalej len „ZZŠ“), kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Podľa § 495 OZ platnosti záväzku nebráni, ak nie je vyjadrený dôvod, na základe ktorého je dlžník povinný plniť. Veriteľ je však povinný preukázať dôvod záväzku, s výnimkou cenných papierov hromadne vydaných alebo iných cenných papierov, pre ktoré je zákonom ustanovené, že veriteľ túto povinnosť nemá.

Podľa § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku do 11. 06. 2010, v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

Z § 17 ZZŠ nevyplýva zákaz skúmania kauzálnych námietok ex offa, takže toto ustanovenie pripúšťa i taký výklad, že ich skúmať možno. Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálne vzťahy, na ktorých krytie je zmenka určená. Čl. 7 ods. 3 nariadenia naopak hovorí, že súd v prípade pasivity žalovaného len „vydá rozsudok“, nehovorí, že žalobe musí vyhovieť.

Z uvedeného plynie, že nič nebráni súdu (a judikatúra SD EÚ to naopak vyžaduje), aby ex offo skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Odvolací súd sa nestotožnil ani s názorom navrhovateľa, podľa ktorého bolo potrebné pri rozhodovaní o uplatnenom nároku vychádzať výlučne z predloženej zmenky, predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy.

V slovenskom právnom poriadku navyše platí ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., ktoré ukladá orgánu rozhodujúcemu o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliadať aj bez návrhu na námietky spotrebiteľa. Opäť teleologickým výkladom uvedeného ustanovenia možno dospieť k záveru, že z neho vyplýva aj právo skúmať, či vôbec ide o nárok zo spotrebiteľskej zmluvy, inak by toto ustanovenie nemalo zmysel. Z tejto povinnosti nie je vyňaté ani konanie podľa nariadenia 861/2007, ktoré v čl. 19 odkazuje na národné procesné právo a hmotné právo neupravuje vôbec.

Ustanovenie § 5b zák. č. 250/2007 Z. z. rieši aj problém, že § 53 ods. 1 druhej vety Obč. zák. ustanovuje, že zákaz neprijateľných podmienok sa v podstate nevzťahuje na hlavný predmet plnenia (v prípade úverovej zmluvy úver) a primeranosti ceny (teda sadzbu úrokov, na čo sa v praxi veľmi často zabúda). § 17 ZZŠ vykladaný vo svetle judikatúry SD EÚ by totiž opodstatnil len ex offo skúmanie iných podmienok (zmluvných pokút, sankcií, podmienok zosplatnenia, a pod.), nie však úrokovej sadzby resp. odplaty za úver (ktorá je pri Pohotovosti často skoro 100 %). Ustanovenie § 5b zák. č. 250/2007 Z. z. však oprávňuje súd aj na ex offo skúmanie týchto podmienok.

Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22. 12. 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru síce používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje, ale podľa čl. 10 tejto smernice jednoznačne členské štáty môžu povoliť používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa. Hlavným rizikovým prvkom potom v danej veci je z pohľadu ochrany spotrebiteľa abstraktný charakter zmenky, ktorý inak nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní práva zo zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky.

V prejednávanom prípade predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu navrhovateľa spojených so spotrebiteľskou úverovou zmluvou. S ohľadom na výnimočnosť spotrebiteľského vzťahu a potreby súdnej ochrany spotrebiteľa súd prvého stupňa správne skúmal charakter tohto vzťahu. Špeciálna úprava spotrebiteľského úveru v čase uzatvorenia zmluvy o úvere bola obsiahnutá v Zákone o spotrebiteľských úveroch, ktorý v ust. § 2 písm. a/ definuje spotrebiteľský úver ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo inej forme. Spotrebiteľská zmluva je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. V zmysle § 52 OZ za spotrebiteľa sa považuje fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Osoba, ktorá do postavenia odberateľa tovarov či služieb vstupuje konaním v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti je tzv. nespotebiteľom. Nespotebiteľský charakter zmluvy musí byť preukázaný bezpečne, spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti, pričom dôkazné bremeno je na dodávateľovi. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa a tiež považuje predmetnú zmluvu za spotrebiteľskú. Úver poskytnutý navrhovateľom túto charakteristiku spĺňa, pričom súčasťou zmluvy o úvere boli všeobecné úverové podmienky, ktoré odporkyňa nemohla ovplyvniť, lebo boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Dodávateľ mal v predmete svojej činnosti poskytovať úverov a v priebehu konania nebolo preukázané, že úver bol poskytnutý odporkyňa za účelom výkonu podnikania. V prípade pochybnosti účelu poskytnutia spotrebiteľského úveru, a teda dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy má dodávateľ, resp. jeho právny nástupca.

Navyše odvolací súd poznamenáva, že dôkaznú povinnosť upravuje Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 120, ktoré ustanovenie v tretej vete odseku 1 umožňuje súdu výnimočne vykonať aj iné než účastníkmi navrhnuté dôkazy, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Odvolaciemu súdu je z dokazovania vykonaného okresným súdom úverovou zmluvou a všeobecnými obchodnými podmienkami, ako aj zmenkou zrejme, že medzi pôvodným majiteľom zmenky, spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. a odporkyňou bola uzavretá úverová zmluva, na základe ktorej poskytol navrhovateľ odporkyňi konkrétnu sumu, ktorej návratnosť zabezpečil vystavením blankozmenky ako vlastnej zmenky, v ktorej nebola vyplnená suma a ani splatnosť, pretože sa na takomto vyhotovení zmenky zmluvné strany dohodli. Dohoda o vyplňovacom práve je obsiahnutá v čl. 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, na základe ktorej bola spoločnosť Pohotovosť s.r.o. ako pôvodný majiteľ-remitent oprávnená dopísať do zmenky takú výšku sumy, s ktorou odporkyňa meškala ku dňu splatnosti zmenky. Po preskúmaní Všeobecných obchodných podmienok, konkrétne čl. 14, v ktorom je upravená dohoda o vyplňovacom práve zmenky odvolací súd konštatuje, že táto dohoda umožňuje vystaviť povinnému zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom zmenkovú sumu vyplní veriteľ v rozsahu všetkých jeho peňažných nárokov voči dlžníkovi, ktoré podľa uváženia veriteľa vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Takéto zmluvné dojednanie o vyplnení zmenky za stavu, že ide o spotrebiteľský vzťah, a ktoré zmluvné dojednanie mení vzťah medzi účastníkmi zo zmluvného dojednania na vzťah zo zmenky, ktorý nie je zásadne kauzálny a nepožíva žiadnu ochranu spotrebiteľa, musí súd vyhodnotiť ako neprijateľné, a tým neplatné v súlade s § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, resp. ako neplatné dojednanie v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Okrem toho uzavretím dohody o vyplnení zmenky veriteľ dostáva do rúk oprávnenie rozhodnúť o tom, že ním požadované plnenie je v súlade so zmluvou, čo je taktiež v rozpore s § 53 ods. 4 písm. o/ Občianskeho zákonníka.

Odvolací súd navyše uvádza, že v čase uzavretia úverovej zmluvy platila právna úprava, ktorá v § 2 písm. a/ a b/ a v § 4 ods.6 zák. č. 285/2001 Z. z. cit. zák. v znení účinnom do 11. 06. 2010 obsahovala zákaz plniť dlh zmenkou. Veriteľ smel prijať od dlžníka zmenku na zabezpečenie svojho nároku zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovaciú zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške max. 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmel prijať a bol povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platilo aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. V tomto prípade právny predchodca navrhovateľa zákonný limit zmenkovej sumy nerešpektoval a zmenku, napriek výslovnému zákazu, prijal a následne ju previedol na navrhovateľa. Zmenka bola teda vystavená v rozpore s vnútroštátnym právnym poriadkom a aj v rozpore s právom Európskej únie. Vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera, bolo zhoršené postavenie odporkyne. Dojednanie o zmenke, ktoré nezohľadňuje právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, odporuje ustanoveniu § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, a preto na podklade takéhoto dojednania zmenka nemohla byť platne vystavená a ani platne indosovaná. Na takomto závere nič nemení ani skutočnosť, že vnútroštátna právna úprava platná do 31. 12. 2010 umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, pretože keďže zmenkové právo ako také v súdnom konaní znevýhodňuje odporkyňu ako zmenkového dlžníka, a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31. 12. 2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch, je nepoužiteľná.

Z uvedených skutočností odvolací súd dospel k záveru, že z takejto zmenky nemohol vzniknúť platný zmenkový záväzok, preto rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdil.

Na záver odvolací súd ešte dodáva, že vzhľadom na odlišnú rozhodovaciú činnosť v týchto veciach súdov v rámci Slovenskej republiky sa na NS SR dňa 20. októbra 2015 uskutočnilo spoločné zasadnutie občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré sa zaoberalo posúdením otázok k postupu súdov vo veciach návrhov podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. 07. 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa. Vo vzťahu k aplikácii Nariadenia toto nekladie žiadne prekážky k možnosti preskúmať doložené listiny súdom a je možné aplikovať všetky procesnoprávne princípy použiteľné v slovenskom právnym poriadku, predovšetkým aplikáciu znalosti určitých okolností súdu z jeho činnosti a zohľadnenie ochrany slabšieho v konaní, či ochrany dobrých mravov, z nariadenia nevyplýva povinnosť súdu automaticky návrhu vyhovieť. Podľa stanoviska z tohto zasadnutia zo zmenky samotnej ako abstraktného cenného papiera

nie je možné bez ďalšieho určiť, či vystaviteľom zmenky je spotrebiteľ. Prieskum nároku zo zmenky pri poskytovaní ochrany odporcovi ako spotrebiteľovi je aj v konaní podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 podmienený aktivitou odporcu ako zmenkového dlžníka. Ak je vystaviteľom blankozmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane odporcu, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi (ex lege podľa § 39 OZ), ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

Odvolačný súd pri preskúvaní napadnutého rozsudku zohľadnil aj záver spoločného zasadnutia občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, zaoberajúceho sa posúdením otázok súvisiacich s prejednávanou vecou.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 OSP tak, že úspešnej odporkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože v odvolacom konaní jej žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.